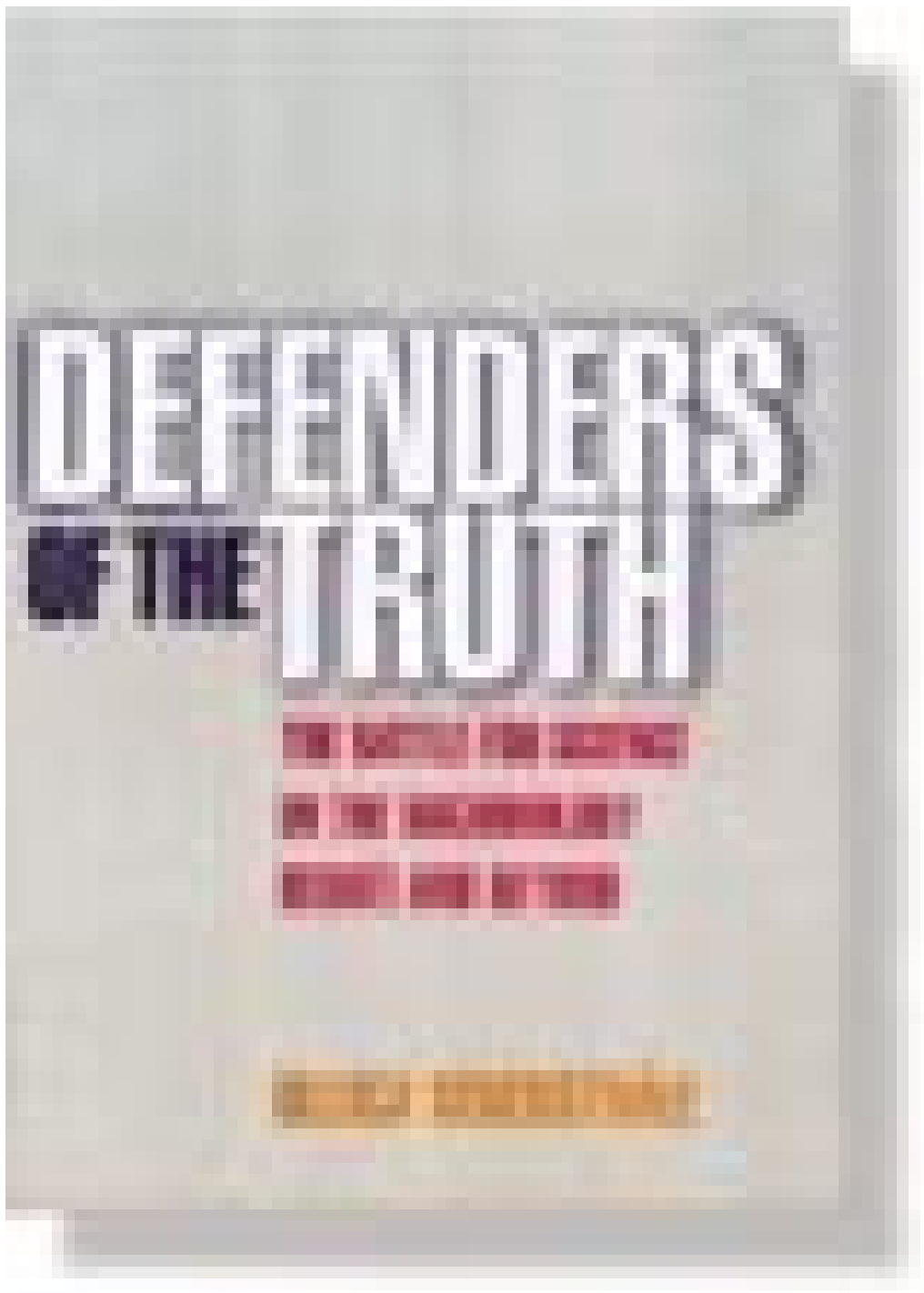

Sosiobiologien de siste 25 år

BOKOMTALER

Da Edward O. Wilson utgav *Sociobiology* (1975) og Richard Dawkins *The selfish gene* (1976), ble en ny dagsorden satt for diskusjon om biologiens grunnlagsspørsmål, dens anvendelsesområder og politiske implikasjoner. Diskusjonen som springer ut av disse bøkene favner noen av de mest sentrale spørsmålene i debatten om vitenskapen: I hvilken grad kan vitenskapen slutte fra "er" til "bør"? Hvor langt når man i en forståelse av mennesket ved å betrakte det som et biologisk artsvesen? Hvor entydig er en teoribygning som darwinismen? Og i hvilken grad er forskere styrt av personlige ambisjoner og/eller politiske oppfatninger heller enn upartisk sannhetssøken?

Kunnskapssosiologen Ullica Segerstråle (også utdannet kjemiker) har utgitt en fabelaktig bok om de siste 25 års sosiobiologidebatt. Boken er nøktern, autoritativ, vidtrekkende og basert på minst 20 års originalforskning (herunder en mengde intervjuer med aktørene).

Dramaet har en håndfull hovedpersoner. Den sentrale er entomologen Wilson, en naiv empiriker som leverer kraftfulle forsvar for en biologisk årsaksforståelse av det meste, delvis skifter posisjon underveis, og som dels nekter å forstå at hans syn har politiske implikasjoner, dels tror man kan utlede en objektiv etikk for menneskeheten ved å studere vår pattedyrnatur. Som god nummer to kommer Dawkins, en retorisk begavet og lynskarp britisk evolusjonsforsker som hater "irrasjonalisme" og kulturrelativisme nesten like mye som han elsker sin individualistiske tolking av darwinismen. På motsatt side finner vi bl.a. genetikeren (og marxisten) Richard Lewontin, som dels betrakter "borgerlig vitenskap" som et ideologisk våpen, dels bruker vitenskapen til å kritisere motpartens overforenklinger; og den folkekjære Stephen Jay Gould, snegleforskeren og palaeontologen som skriver minst like godt som Dawkins, og som mener læren om adaptasjon må suppleres med andre forklaringer. Andre aktører, som det er mange av, representerer en vifte av mellomposisjoner. Adrenalinnet koker.

Segerstråle velger ikke side, men viser hvordan vitenskapelige resultater og personlige verdisyn blander seg. Hun viser også at mye av aggresjonen må være politisk fundert, ettersom den faglige uenigheten ved nærmere undersøkelse ikke stikker så dypt. Boken vil bli et referanseverk for alle som er interessert i det sene 20. århundres store debatt om gener og miljø, natur og kultur, vitenskap og politikk.

Thomas HyllandEriksen
Sosialantropologisk institutt
Universitetet i Oslo

Publisert: 30. juni 2000. Tidsskr Nor Legeforen.

© Tidsskrift for Den norske legeforening 2026. Lastet ned fra tidsskriftet.no 21. juli 2026.